BİR DAĞ SERÇESİNİN HİKÂYESİ

GIOVANNI VERGA

İtalyancadan Çeviren: Kübra Ulca Atar

HECE YAYINLARI

Yazar Hakkında

Giovanni Verga (1840-1922), 19. yüzyıl İtalyan edebiyatının en özgün seslerinden ve verizmin başlıca temsilcilerinden biridir. Catania'da doğan Verga, genç yaşta edebiyata yönelir; başladığı hukuk öğrenimini yarıda bırakarak kendisini bütünüyle yazıya verir. Bir süre Floransa'da, ardından uzun yıllar Milano'da yaşar; dönemin kültür ve edebiyat çevreleriyle kurduğu yakınlık, yazarlığının gelişiminde önemli bir yer tutar. Doğup büyüdüğü Sicilya ise onun edebiyatında yalnızca bir coğrafya olarak değil, insanları, gelenekleri ve gündelik hayatıyla canlı bir dünya olarak yer bulur; Catania ve çevresi de bu dünyanın merkezinde durur. İlk eserlerine hâkim olan romantik duyarlılıktan zamanla uzaklaşan Verga, insanı yaşadığı çevre ve onu kuşatan toplumsal koşullar içinde ele alan, yalınlığı ve gözlem gücüyle kendine özgü bir anlatı anlayışı geliştirir.

Bir Dağ Serçesinin Hikâyesi, Verga'nın yazarlığının erken dönemine ait olsa da kendine özgü sesi ve duyarlılığıyla başlı başına ayrı bir yerde durur. 1870'te tefrika edilen ve 1871'de kitap olarak yayımlanan roman, mektup biçiminin sağladığı yakınlıkla Maria ile okur arasındaki mesafeyi neredeyse bütünüyle ortadan kaldırır. Verga, onun iç dünyasında beliren en küçük değişimi bile büyük bir incelikle izler; henüz adı konmamış duyguların nasıl doğduğunu, nasıl büyüyüp insanın bütün varlığını kuşattığını olağanüstü bir yakınlıkla duyurur.

Romanın duygusal ve içe dönük dünyasında, Verga'nın daha sonraki eserlerinde farklı biçimlerde ele alacağı bazı temel meselelerin izleri de şimdiden görülür. İnsanın arzularıyla onu kuşatan hayat arasındaki gerilim, kendi kaderi üzerindeki gücü-

nün sınırları ve toplumsal koşulların sessiz ama belirleyici ağırlığı, yazarın edebiyatı boyunca yeniden karşılaşacağımız başlıca meselelerdendir.

1870'lerin sonlarına doğru Verga'nın anlatımı yeni bir yön kazanır. *Vita dei campi*, *I Malavoglia*, *Novelle rusticane* ve *Mastro-don Gesualdo* gibi eserlerinde anlatıcının sesini giderek geri çeker; kişilerini kendi dilleri, değerleri ve dünyayı kavrayışları içinde görünür kılan anlatısıyla İtalyan verizminin en özgün isimlerinden biri hâline gelir. Ancak değişen anlatım biçiminin ardında aynı dikkat varlığını korur: insanın en mahrem duygularına, küçük sevinçlerine ve hayat karşısındaki kırılganlığına yönelen o dikkat. *Bir Dağ Serçesinin Hikâyesi*'nin bugün hâlâ böylesine canlı kalmasının sırrı da biraz burada yatar.

Kübra Ulca Atar

BİR DAĞ SERÇESİNİN HİKÂYESİ[1]

Bir vakit kafese kapatılmış küçük bir kuş görmüştüm: ürkek, hüzünlü, nazenindi; bize korkuyla bakar, kafesinin bir köşesine sinerdi. Yeşil çayırlarda yahut göğün maviliğinde cıvıldayan öteki kuşların neşeli ötüşünü duyduğunda, onları gözleri dolu dolu izlerdi. Ne var ki zavallı tutsak, ne başkaldırmaya ne de kendisini hapseden telleri koparmaya cesaret edebilirdi. Ona bakan çocuklar da severlerdi onu; fakat çektiği acının farkına varmadan onunla oynar, hüznünü birkaç ekmek kırıntısı ve tatlı sözle dindirebileceklerini sanırlardı. Zavallıcık ise hâline razı olmaya çalışırdı; kötü değildi, onlara sitem etmek bile istemezdi. Önüne bırakılan darıyı ve ekmek kırıntılarını mahzun mahzun gagalar, yine de bir lokmasını olsun yutamazdı. İki gün sonra başını kanadının altına eğdi, ertesi sabah kafesinde kaskatı kesilmiş hâlde bulundu.

Ölmüştü, zavallı kuş! Oysa yemliği hâlâ doluydu. Ölmüştü, çünkü o küçücük bedenin içinde yalnız darıyla beslenmeyen, açlıkla susuzluktan öte acılar da duyan bir şey vardı.

Zavallı kuşun masum ama acımasız cellatları olan o iki çocuğun annesi, bana bahtsız bir kadının hikâyesini anlattı. Manastır duvarları bedenini tutsak etmişti, ruhuysa batıl inançla aşkın pençesinde azap çekmişti. Her gün sessiz sedasız yaşanıp geçen,

[1] Bu kitabın çevirisinde en çok, Maria'nın sesinin Türkçede de aynı yakınlık ve kırılganlıkla duyulmasına dikkat edildi. Metnin 19. yüzyıla ait havası korunurken dili gereğinden fazla eskileştirmekten kaçınıldı; dönemin duyarlılığını taşıyan, sade ve akıcı bir Türkçe benimsendi. Maria'nın coşkusu, korkuları, tereddütleri ve zaman zaman dağılan düşünceleriyle birlikte anlatının kendine özgü ritmi de korunmaya çalışıldı. Amaç, Verga'nın metnini Türkçede yalnızca anlaşılır kılmak değil, onun duygusunu ve iç sesini de mümkün olduğunca canlı tutmaktı. (ç.n.)

kimsenin farkına varmadığı o mahrem hikâyelerden biriydi bu; narin, ürkek bir yüreğin hikâyesi. Sevmiş, ağlamış, dua etmiş ama ne gözyaşlarını göstermeye ne de duasını duyurmaya cesaret edebilmişti. Sonunda acısına gömülüp ölmüştü.

İşte bu yüzden adını *Bir Dağ Serçesinin Hikâyesi* koydum.

Monte Ilice, 3 Eylül 1854

Sevgili Marianna'm,

Sana yazacağıma söz vermiştim; bak, sözümü nasıl da tutuyorum! Buraya geleli yirmi gün oldu. Gün doğumundan akşama kadar kırlarda tek başıma, yapayalnız dolaşıyorum (anlıyor musun?), kimi zaman şu koca kestane ağaçlarının altında çimenlerde oturup benim gibi neşeyle zıplayan, Tanrı'ya şükreden küçük kuşların ötüşünü dinliyorum. Bütün bunların arasında sana, şimdi senden uzakta olduğum ve manastırdaki gibi günün her saatinde yanımda bulamadığım için seni yüz kat daha çok sevdiğimi söyleyecek bir dakika, küçücük bir dakika bile bulamadım. Sen de burada, yanımda olsaydın ne kadar mutlu olurdum! Birlikte çiçekler toplasak, kelebeklerin peşinden koşsak, güneşin en yakıcı saatlerinde bu ağaçların gölgesinde hayallere dalsak; bu güzel akşamlarda ay ışığında birbirimize sarılıp dolaşsak... Çevremizde yalnızca böceklerin uğultusu ve adını bilmediğim o hüzünlü kuşun ötüşü duyulsa. Böceklerin o uğultusu, bana kırda, açık havada olduğumu hatırlattığı için kulağıma bir ezgi gibi geliyor. Akşamları penceremde durup o kuşu dinlerken gözlerime tatlı tatlı yaşlar doluyor. Kırlar ne güzel, Marianna'm! Ah, keşke sen de burada olsaydın! Şu dağları ay ışığında ya da gün doğarken görebilseydin; ormanların koyu gölgelerini, göğün mavisini, vadilere gizlenip küçük evleri çevreleyen bağların yeşilini, ta ötede, çok çok uzakta parıldayan o engin masmavi denizi, bir de dağların yamaçları boyunca yükselen bütün o köyleri... O köyler aslında ne kadar büyük ama bizim heybetli Mongibello'muzun yanında küçücük görünüyorlar! Etna'mızı bir de yakından görsen! Manastırın seyir terasından baktığımızda, tepesi daima karla örtülü, tek başına yükselen koca bir dağ

gibi görünürdü. Şimdiyse çevresini bir taç gibi saran tepelerin doruklarını bir bir sayabiliyor; derin vadilerini, ormanlık yamaçlarını ve karın yarlar boyunca uzanıp geniş, koyu çizgiler çizdiği o mağrur zirvesini seçebiliyorum.

Burada her şey güzel: hava, ışık, gökyüzü, ağaçlar, dağlar, vadiler, deniz! Bütün bu güzellikler için Rabb'ime şükrederken bazen tek bir söz bazen bir damla gözyaşı bazen de bir bakış yetiyor bana; kırlarda yapayalnız, kimi zaman ormanın yosunları üzerinde diz çökmüş kimi zaman çimenlere oturmuş hâlde... Öyle geliyor ki Tanrı bundan daha da hoşnut olmalı, çünkü O'na bütün ruhumla şükrediyorum. Düşüncelerim artık manastır korosunun karanlık tonozları altında tutsak değil; bu ormanların heybetli gölgelerine, göğün ve ufkun uçsuz bucaksızlığına doğru yayılıyor. Bize "*seçilmişler*" diyorlar, çünkü Rabb'in gelinleri olmaya yazgılıyız. Ama bütün bu güzellikleri Tanrı herkes için yaratmadı mı? Öyleyse neden yalnızca O'nun gelinleri bunlardan yoksun kalsın?

Ne kadar mutluyum, Tanrı'm! Rosalia'yı hatırlıyor musun? Hani manastırın dışındaki dünyanın daha güzel olduğuna bizi inandırmaya çalışırdı. Bir türlü aklımız almazdı, hatırlasana, onunla alay ederdik! Manastırdan hiç çıkmamış olsaydım Rosalia'nın haklı olabileceğine ben de asla inanmazdım. Bizim dünyamız ne kadar da dardı: küçücük sunağımız, havasız vazolarda solup giden o zavallı çiçekler, seyir terasından görünen bir yığın çatı, daha ötelerde, sanki bir sihirli fenerdeymiş gibi kırlar, deniz ve Tanrı'nın yarattığı bütün o güzellikler... Bir de küçücük bahçemiz vardı, sanki ağaçların üzerinden manastır duvarları görünsün diye özellikle öyle yapılmıştı. Sadece yüz adımda baştan sona dolaşmış olurdun. Müdire Ana'nın gözetiminde orada bir saat gezinmemize izin verilirdi ama ne koşabilir ne de oynayabilirdik... İşte bütün dünyamız bundan ibaretti!

Bir de biliyor musun... Şimdi düşünüyorum da ailelerimizi biraz daha çok düşünmeliydik belki. Doğru, manastırdaki kızların en talihsizi benim, çünkü annemi kaybettim! Ama şimdi babamı, Müdire Ana'dan, manastırdaki rahibelerden

hatta günah çıkardığım papazdan bile daha çok sevdiğimi hissediyorum. Sevgili babama karşı içimde bambaşka bir yakınlık, bambaşka bir şefkat var; üstelik onu yakından tanıyalı daha yirmi gün oldu. Biliyorsun, zavallı annem beni yapayalnız bırakıp gittiğinde daha yedi yaşında bile değildim; manastıra kapatıldım! Bana artık başka bir ailem olduğunu, beni sevecek başka annelerim bulunduğunu söylediler... Evet, doğru... Ama babamı böyle sevince şimdi anlıyorum: Zavallı anneme duyduğum kim bilir ne kadar başka bir sevgi olurdu.

Sevgili babam sabahları günaydın deyip beni kucakladığında içimde neler oluyor, bir bilsen! Orada bizi hiç kimse kucaklamazdı, sen de biliyorsun Marianna! Çünkü *kural* buna izin vermiyor... Oysa insanın böylesine sevildiğini hissetmesinde ne kötülük var, anlayamıyorum...

Üvey annem çok iyi biri, bütün ilgisi Giuditta ile Gigi'de, benim de bağlarda gönlümce koşup dolaşmama karışmıyor. Tanrı'm! Kendi çocuklarına, düşerler ya da güneş çarpar diye kırlarda koşturmayı yasakladığı gibi bana da karışsaydı... Ne kadar mutsuz olurdum, değil mi? Ama herhâlde bana karşı daha iyi, daha hoşgörülü davranıyor; biliyor ki bütün bunların tadını daha fazla çıkaramayacağım, sonra yine dört duvar arasına kapanacağım...

Şimdilik o kötü şeyleri düşünmeyelim. Şimdi neşeliyim, mutluyum; herkesin koleradan[2] korkup ona lanet yağdırmasına şaşıyorum... Beni burada, kırda tutan şu mübarek kolera! Keşke bütün yıl sürse!

Hayır, haksızım! Affet beni, Marianna. Ben burada gülüp eğlenirken kim bilir kaç zavallı insan ağlıyor! Tanrı'm! Ben ne kadar talihsizim ki mutlu olabilmem için herkesin acı çekmesi gerekiyor! Sakın bana kötü deme, tek istediğim herkes gibi olmak, başka hiçbir şey değil. Rabb'in herkese bahşettiği şu nimetlerden ben de payımı almak istiyorum: havadan, ışıktan, özgürlükten!

---

[2] 1854'te Sicilya'yı etkileyen kolera salgını Catania'yı da etkisi altına almıştır. Verga'nın ailesi salgın sırasında Catania'dan kırsala çekilmiş; yazar da bu döneme gençliğinde bizzat tanıklık etmiştir. (ç.n.)

Bak, ben farkına bile varmadan mektubun havası nasıl da hüzne dönüşüverdi! Aldırma Marianna. Bu kısmı olduğu gibi atla, üstünü de şöyle kocaman bir çarpıyla çiz... Buna karşılık şimdi sana bizim şirin evimizi tasvir edeceğim.

Sen Monte Ilice'ye hiç gelmedin, zavallıcık! Anne baban seni ne diye Mascalucia'ya kapatmışlar? Bir köy! Dip dibe evler, sokaklar, kiliseler! Bunları zaten fazlasıyla görmedik mi? Asıl buraya, dağların arasındaki kırlara gelmeliydiniz. En yakın eve varmak için bağların içinden koşmak, hendeklerden atlamak, alçak duvarları aşmak gerekiyor burada; ne araba gürültüsü duyuluyor ne çan sesi ne de bize yabancı sesler. İşte kır dediğin böyle olur! Biz tepenin yamacında, bağların arasında, kestaneliğin kıyısında güzel bir evde oturuyoruz. Küçücük bir ev, biliyor musun ama öyle havadar, öyle aydınlık, öyle iç açıcı ki! Kapısından da penceresinden de baktığında kırları, dağları, ağaçları, göğü görüyorsun; o kararmış, kasvetli duvarları değil. Evin önünde küçük bir düzlük var. Bir küme kestane ağacı, dallarını ve yapraklarını çatının üzerine kocaman bir şemsiye gibi sermiş, kuşlar da yaprakların arasında gün boyu, yorulmak bilmeden cıvıldıyor. Benim de küçücük, pek sevimli bir odam var; yatağım ancak sığıyor içine ama kestaneliğe bakan güzel bir penceresi var. Kız kardeşim Giuditta yanımdaki geniş odada yatıyor ama babamın şakayla "kutucuk" dediği odamı onun koca odasına değişmem. Zaten onca elbisesini, onca şapkasını koyacak yere ihtiyacı var; benimse cübbemi katlayıp yatağın ayakucundaki sandalyeye bırakmam yetiyor. Akşamları penceremin önünde, yaprakların hışırtısını dinleyip türlü biçimlere bürünen gölgelerin arasında ay ışığının beyaz bir hayalet gibi dallar arasında kıpırdanışını seyrederken, çok çok ötelerde şakıyan bülbülün sesini duyuyorum. O vakit zihnim hayallerle, düşlerle, nice tatlı duyguyla doluyor; korkmasam, gün ağarana dek seve seve pencerenin başında kalırdım.

Düzlüğün öte yanında, damı saman ve sazlarla örtülü, küçücük, güzel bir kulübe var; kâhyanın ailesi orada oturuyor. Bir görsen o kulübeyi! Ufacık ama tertemiz; her şey yerli yerinde,

her şey özenle korunmuş. Bebeğin beşiği, saman döşeği, küçücük masa... Doğrusu odamı o kulübeye seve seve değişirdim. Bana öyle geliyor ki bu daracık yere sığmış küçük aile birbirini daha çok seviyordur, daha mutludur. O daracık duvarların arasında birleşen sevgiler de daha içten, daha eksiksiz olmalı. İnsan yüreği, her gün o engin ufka bakıp duygudan neredeyse başı döndükten sonra, kendi içine çekilmekte, sevgiye sığınmakta bir sevinç, bir teselli bulmalı; kendinden bir parça olmuş birkaç şeyin çevrelediği küçücük dünyasına dönmeli. Onlara yaklaştıkça kendine de yaklaşmalı, kendini daha bir bütün hissetmeli.

Neler yazıyorum sana böyle, Marianna? Şimdi bana gülecek, "Etekli bir Aziz Augustinus"[3] diyeceksin. Affet beni canım, yüreğim öylesine dolu ki içimde uyanan bütün bu yeni duyguları farkına varmadan sana anlatmadan edemiyorum. Manastırdan çıkıp buraya geldiğim ilk günlerde şaşkın, dalgın, düşler içindeydim; sanki kendimi bambaşka bir dünyada bulmuştum. Her şey beni sarsıyor, aklımı karıştırıyordu. Doğuştan kör birinin bir mucizeyle gözlerinin açıldığını düşünsene! Şimdiyse bütün bu yeniliklere alıştım. Yüreğim hafiflemiş, ruhum arınmış gibi geliyor bana. Kendi kendime konuşuyor, cevap veriyor, vicdanımı yokluyorum ama manastırdaki gibi ürkeklik ve korku içinde, pişmanlıklarla, vicdan azabıyla yapılan bir hesaplaşma değil bu. Bu kez içimde aradığım pişmanlık değil, sevinç ve mutluluk. Bunları bana bağışlayan Rabb'ime şükrediyorum. Bazen bir damla gözyaşıyla, bazen de yalnızca aya ve yıldızlı göğe bakarak ruhumun O'na doğru yükseldiğini hissediyorum.

Tanrı'm! Ya bütün bu sevinçler günahsa! Ya Rab, manastırı, sessizliği, yalnızlığı, içe çekilmiş o dingin hayatı bırakıp kırları, açık havayı, ailemi yeğlediğimi görür de bana öfkelenirse! Bizim o iyi yürekli ihtiyar hocamız burada olsaydı, kuşkularımı giderir, içimdeki tedirginliği yatıştırır, bana öğüt, belki biraz da teselli

[3] Aziz Augustinus (354–430), Batı Hristiyan düşüncesinin en önemli isimlerinden ve kilise babalarından biridir. Özellikle *İtiraflar* adlı eserindeki içe dönük ruhsal çözümlemeleriyle tanınır. Maria burada kendi uzun vicdan muhasebelerine hafifçe ironik bir göndermede bulunmaktadır. (ç.n.)

verirdi… Böyle vesveselere kapıldığımda, bu belirsizlikler içimi daralttığında Rabb'ime dua ediyor; beni aydınlatmasını, bana yol göstermesini, yardımını esirgememesini diliyorum. Sen de benim için dua et, Marianna.

Bu arada O'nu övüyor, O'na şükrediyor, O'nu kutsuyor; burada ölmeyi bana nasip etmesi için yalvarıyorum. Yok, eğer bir gün manastır yeminlerimi edip bütün bu nimetlerden sonsuza dek vazgeçmem, yeniden manastıra kapanıp kendimi yalnız O'na, bütünüyle O'na adamam gerekecekse bana bunu yapacak gücü, o çağrıyı duyacak yüreği ve tevekkülü vermesini diliyorum. Belki böylesine büyük bir lütfa layık değilim belki de günahkârım... Ama akşam inerken kâhyanın karısını görüyorum. Ocağın başında oturmuş, kocasının çorbasını pişiriyor; daha büyük çocuğunu dizlerinin arasına almış, onunla birlikte tespih duasını[4] okuyor, bir yandan da ayağıyla, içinde bebeğinin uyuduğu beşiği sallıyor. O zaman bana öyle geliyor ki Tanrı'nın kendisine bağışladığı mutluluk için minnet duyan o sakin, huzurlu kadının duası, Tanrı katına benimkinden çok daha temiz ve saf ulaşıyordur. Benimkiyse kaygılarla, endişelerle, hâlime yaraşmayan ve bir türlü karşı koyamadığım arzularla dolu.

Bak, sana ne uzun bir mektup yazdım! Artık bana darılma da benimkinden daha uzun bir mektup yaz. Kendinden söz et bana; anne babandan, eğlencelerinden, ufak tefek üzüntülerinden... Hani manastırda, dinlenme saatlerinde birbirimize sarılıp her gün konuştuğumuz gibi. Şimdi öyle geliyor ki seninle yine uzun uzun konuşmuş, eskisi gibi ellerini tutmuşum; sen de dudaklarında o bildik, neşeli, hafif muzip gülümsemenle beni dinlemişsin. Haydi, şimdi sen anlat. Dört dolu sayfa istiyorum senden. Sakın daha azıyla yetineceğimi sanma! Söyleyeceklerini o sayfalara emanet et, onlar da getirip bana anlatsın. Her şeyden söz et, hem de uzun uzun. Neler gördüğünü, neler düşündüğünü, günlerini nasıl geçirdiğini anlat. Canın sıkılıyor mu, eğleniyor

[4] Burada Katolik geleneğindeki *rosario* (Rosary) kastedilmektedir: Meryem'e yönelik *Ave Maria*, *Padre Nostro* ve *Gloria* dualarının belirli bir düzen içinde tekrarlanmasından oluşan dua dizisi. (ç.n.)

musun, benim gibi mutlu musun, Maria'nı düşünüyor musun? Elbisenin rengini bile söyle, artık senin de genç bir hanım gibi giyindiğini biliyorum! Bahçende güzel çiçekler var mı, Mascalucia'da da buradaki gibi kestanelikler var mı, bağ bozumunu gördün mü? Hiçbirini atlama. Haydi konuş, dinliyorum seni. Beni daha fazla bekletme.

Hoşça kal, hoşça kal, Marianna'm, kardeşim benim. Sana yüz öpücük gönderiyorum, sen de bana yüz öpücük göndermeyi unutma.

Maria'n

19 Eylül

Marianna'm,

Buraya hep kötü haberler geliyor, karşılaştığım herkesin yüzünde korku var. Kolera Catania'yı kasıp kavuruyor. Her yanı korku ve çaresizlik sarmış.

Şu korkular, şu kaygılar olmasa burada yaşadığımız hayattan daha güzeli düşünülebilir mi? Babam ava gidiyor, ormanda yolumu kaybetmekten korktuğumda da uzun yürüyüşlerimde bana eşlik ediyor. Küçük kardeşim Gigi koşuyor, bağırıyor, ortalığı birbirine katıyor, ağaçlara tırmanıyor, neredeyse her gün giysisinden bir parçayı dallarda bırakıyor. Annem de... (Marianna, üvey anneme "anne" demek bana ne kadar güç geliyor, bir bilsen! Sanki zavallı annemin hatırasına haksızlık ediyormuşum gibi... Ama ne yapayım, ona böyle demek gerekiyor!) Annem de onu bir azarlıyor, bir şeker verip öpüyor, arada bir şaplak atıyor; üstünü başını kollamasını tembihliyor, günde yirmi kere temizleyip düzeltiyor. Bütün gün elinden iğne iplik düşmüyor, bir yandan da çocuklarını sevip okşuyor. Ne mutlu onlara! Arada bir mutfağa ya da yemeği hazırlayan hizmetçiye göz atıyor, sonra dönüp bana hiçbir işe yaramadığımı, yemek yapmayı bile bilmediğimi söylüyor... Ne yazık ki doğru, haklı! Bense kırlarda koşmaktan, çiçek toplamaktan, kuşların ötüşünü dinlemekten başka bir şey yapmıyorum... Üstelik bu yaşımda! Neredeyse yirmi yaşındayım! Düşünsene! Kendim bile utanıyorum. Ama sevgili babamın beni azarlamaya gönlü elvermiyor; beni okşayıp, "Zavallı küçüğüm! Bırakın, şu birkaç özgür günün tadını çıkarsın!" demekle yetiniyor.

Catania Mezarlığı'nda uyuyan zavallı annemi düşündükçe gözlerim yaşarıyor. Burada onu daha sık anıyorum, çünkü

babamın evinde kendimi biraz yabancı hissediyorum. Kimsenin bunda kabahati yok. Beni yanlarında görmeye, benimle aynı evde yaşamaya alışık değiller, hepsi bu.

Üvey annem de hiçbir işe yaramadığımı söylerken haksız değil, bunu benim iyiliğim için söylüyor, kabahat bende. Kız kardeşim sevgisini pek belli etmez, benim gibi deli dolu değildir çünkü. Ama beni sever. Eskiden gardırop olarak kullandığı o küçük odayı bana bıraktığı için kutularıyla elbiseleri şimdi kendi odasını dolduruyor, yine de bundan hiç yakınmıyor. Benim küçücük yatağım da o odanın bir köşesine sıkışmış duruyor. Gigi ise bildiğin gibi, neşeli, gürültücü, sevimli bir çocuk. Günde yirmi kere boynuma atılıyor, annem onun yırtılan giysileri yüzünden beni azarladığında da bir öpücükle gönlümü alıyor. Ama manastırda bana elbise yamamayı öğretmedilerse ne yapayım? Gerçi, doğrusu, bu iş bana düşerdi. Giuditta artık genç bir hanım; bütün gün elbiseleriyle, saçıyla başıyla uğraşıyor. Hakkı da var doğrusu; güzel elbiseler, güzel kurdeleler ona öyle yakışıyor ki insan sanki hepsi onun için yapılmış sanır... Üstelik annesinden kalan çeyizi sayesinde varlıklı sayılır, babam ise bildiğin gibi mütevazı bir memur. Onun yaşında bir genç kız başka ne düşünebilir ki? Evvelsi gün yeni bir elbise denerken öyle güzel görünüyordu ki dayanamadım, sana sarılabilir miyim, diye sordum ona. Elbisesi buruşur diye izin vermedi, doğrusu, haklıydı da. Ah, ne budalayım ben, Marianna! Sanki üzerindeki, buruşmak nedir bilmeyen benim şu zavallı kaba yün cübbemmiş gibi!

Şu aile ne büyük bir nimet! Akşamları babam kapıları kapattığında içimi tarifsiz bir sevinç kaplıyor, sanki evin o sıcak mahremiyeti içinde sevdiklerimle aramızdaki bağlar biraz daha sıkılaşıyor. Oysa manastırda kapıcının anahtar demeti şakırdayıp sürgüler gıcırdarken içimize nasıl bir hüzün çökerdi, hatırlıyor musun? O sesleri duyunca aklıma zavallı mahkûmlar gelir, yüreğim daralırdı. Bunu günah çıkarırken yüz kere itiraf ettim, yüz kere kefaretini çektim, yine de aklımdan bir türlü söküp atamadım. Sabahları, daha gözlerimi açmadan, pencerenin pervazına onlar için bıraktığım ekmek kırıntılarını kapışan kuşların cıvıl-

tısıyla uyanıyorum. Uyanır uyanmaz ilk düşündüğüm şu oluyor: Ailemin arasındayım; babam, küçük kardeşim, Giuditta yanı başımda. Birazdan beni kucaklayacak, bana günaydın diyecekler. Ne okumam gereken dualar var, ne uzun uzun tefekküre dalmak, ne de susmak zorunda olduğum saatler. Yataktan kalkar kalkmaz penceremi açıyorum; mis kokulu hava, güneş ışığı, yaprakların hışırtısı, kuşların ötüşü doluyor içeri. Sonra, canım ne zaman isterse tek başıma çıkıyor, gönlümce koşup zıplıyorum; karşıma ne sert yüzler çıkıyor ne kara cübbeler ne de karanlık koridorlar... Marianna! Şimdi kulağına büyük bir günahımı fısıldayayım! Bana şöyle güzel, kahverengi bir elbisecik diksinler istiyorum! Ama sakın krinolinli[5] olmasın! Ah, hayır, onu hiç istemem! Yeter ki siyah olmasın; rahatça koşabileyim, alçak duvarlardan atlayabileyim. Bir de şu çirkin cübbem gibi kolera biter bitmez Catania'daki manastıra döneceğimi durmadan hatırlatmasın bana!

Bunları düşünmeyelim şimdi. Ben biraz uçarı biraz da deliyim! Affet beni, sevgili Marianna'm, şaka ettim. Sana henüz küçücük, sevimli bir kuşum olduğunu bile söylemedim. Tatlı bir serçecik, neşeli, kıpır kıpır. Beni seviyor, sesime karşılık veriyor, elimden yem almak için uçup geliyor, gagacığıyla parmaklarımı hafifçe çimdikliyor, saçlarımı karıştırmaktan da pek hoşlanıyor. Hikâyesinin başı biraz hüzünlü doğrusu. Bir gün babam onu mendiline sarıp getirdi, mendil kan içindeydi! Zavallıcık! Belki de ilk kez uçmaya kalkmıştı, bir tüfek atışıyla kanadından yaralanmıştı. Neyse ki yarası ağır değildi. Erkeklerin eğlenceleri ne acımasız, ne barbarca! O kanı görünce, o acıklı ötüşü duyunca ben de ağlamaya başladım. Zavallıcık, çektiği acıdan inliyor gibiydi! Onunla birlikte ağladım hatta sevgili babama haksız olduğunu bile söyledim. Herkes bana güldü, Gigi bile. Zavallıcığın yarasını yıkadım ama yaşayacağını hiç sanmıyordum. Oysa şimdi bak, nasıl da hoplayıp zıplıyor, ortalığı şenlendiriyor! Bazen yarası hâlâ sızlıyor olmalı, ince ince ötüp yaralı kanadını

[5] krinolin: 19. yüzyılın ortalarında, kadın giysilerinin eteklerine geniş ve kabarık bir biçim vermek amacıyla kullanılan sert ya da çemberli iç etek. (ç.n.)